

DAHA EMİN, GÜVENLİ VE ADİL ŞEHİRLER: ADİYAMAN YEREL YÖNETİMLERİ İÇİN BİR STRATEJİ ÖNERİSİ

Mehmet Murat PAYAM*

Öz

Yaşama hakkı ile temel hak ve özgürlüklere sahip olmak ancak emin, güvenli ve adil şehirlerde mümkündür. Dolayısıyla, mevcut ve gelecek nesiller için daha yaşanabilir, emin, güvenli ve adil bir şehir en büyük hedefimiz olmalıdır. Şehirlerde bunu başarmak, bütüncül bir yaklaşımla geleceğe dönük eylem planları ve stratejileri hazırlamaya bağlıdır. Bu amaçla geliştirilen ve stratejik hedefler ve vizyon, temel değerler ve rehber ilkeler, öncelikli temalar, eylem planları ve izleme ve değerlendirme süreçlerinden oluşan daha Güvenli Adiyaman Stratejisi, ulusal ve uluslararası bir çok eylem planı, ilke ve yönergelerle uyumlu olup bunlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu strateji, Adiyaman'ın daha emin, güvenli ve adil bir şehir, doğunun incisi ve bölgenin başlıca ulusal/uluslararası kültür, spor ve eğlence merkezlerinden biri olarak Adiyaman'a cazibe merkezi rolünü kazandırmayı amaçlamaktadır. Strateji, yalnızca Adiyaman tarafından değil, daha emin, güvenli ve adil bir şehir olma kararlılığına sahip diğer iller tarafından da çok kolay bir şekilde kendi yerleşim yerlerine göre uyarlanabilir ve uygulamaya konulabilir.

Anahtar Kelimeler: Kent hakkı, emin/güvenli şehir, adil şehir, yerel yönetimler, strateji önerisi.

SAFER, MORE SECURE AND JUST CITIES: A STRATEGY PROPOSAL FOR LOCAL GOVERNMENTS IN ADIYAMAN

Abstract

Having the right to life together with fundamental rights and freedoms is only possible in a safe, secure and just city. Therefore, a more liveable, secure, safer and just city for current and future generations should be our greatest goal. Achieving this in cities depends on preparing action plans and strategies for the future with a holistic approach. Safer Adıyaman Strategy, which has been developed for this purpose and consists of strategic goals and vision, core values and guiding principles, priority themes, action plans for these themes and monitoring and evaluation processes, has been prepared taking the national and international action plans, principles and guidelines into consideration. This strategy aims to give Adıyaman a centre of attraction as a safer, more secure and just city, a pearl of the east and one of the main national /international cultural, sports and entertainment centres of the region. Thus, the strategy can be easily adapted and implemented not only by Adıyaman but also by other Provincials with a determination to be a safer, more secure and just city.

Keywords: Right to urban, safe/secure city, just city, local governments, strategy proposal.

1. GİRİŞ

Yaşama hakkı ile temel hak ve özgürlüklere sahip olmak ancak emin, güvenli ve adil bir şehirde mümkündür. Bu şehrin ilk koşulu, her insanın günlük hayatında kendisini emniyet ve güvende hissedebilmesi ve toplumsal güvenliğin sağlanmasıdır. Bu bağlamda “her kent sakini, mümkün olduğunca suç, kabahat ve saldırılardan arındırılmış emin ve güvenli bir kentte yaşama hakkına sahip” (Council of Europe, 1992) olmalıdır. Kur’an-ı Kerimde Mekke şehrinin, zorbaların ve her türlü düşman saldırılarına karşı güvenli bir şehir olduğunun ve doğal afetlere karşı da emniyetli bir şehir örneği olarak açıklanması (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2003: 210), şehirlerin sahip olmaları gereken iki özelliği açıklamaktadır: emniyet ve güvenlik. Bu bağlamda, şehirlerin sürdürülebilir

kılınmasında emniyet ve güvenlik anahtar bir role sahiptir. Şehirlerin de temel kuruluş amacı, sakinlerine emniyet ve güven içinde yaşamlarını devam ettirmelerine olanak sağlamaktır. Şehirlerde yaşayan herkes, kasıtsız tehlike ve kasıtlı tehditlerden arındırılmış emin ve güvenli bir şehirde yaşama hakkına sahiptir (Payam, 2018).

Diğer bir koşul ise, şehirlerde herkes için adaletin sağlanmasıdır. Bu açıdan şehirlerde herkes için adalet, emniyet ve güvenlik temel bir insan ihtiyacı ve sağlıklı toplum için bir önceliktir. Birçok ulusal ve uluslararası belgede bu hususlar “hak” olarak yer aldığı gibi Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonunda da tüm kent sakinlerinin kişisel güvenlik, ulaşım, konut, eğlence olanaklarından yararlanma vb. haklarının olduğu, ayrıca sağlıklı bir çevre, kültürel yaşama katılım, planlı bir alanda yaşam sürdürme, kentsel hizmetlere erişim vb. konularda da eşitliğe sahip oldukları belirtilmektedir (Council of Europe, 1992). Şehirlerde “toplumsal düzenin korunması ve vatandaşların kanunlarla güvence altına alınan hak ve özgürlüklerinin kullanımına yönelik olarak güvenlik hizmetlerinin etkinleştirilmesi ve bütün kesimler için daha güvenli bir iş ve yaşam ortamının oluşturulması temel amaçtır” (Kalkınma Bakanlığı, 2013: 37).

Şehir sorunlarını, farklılıkların zenginliği inancıyla insan merkezli, çözüm odaklı, eşitlik ve adaleti gözeten ve hukuku önceleyen bir yaklaşım içinde ele almak gerekir. Mevcut ve gelecek nesiller için her zamankinden daha müreffeh, yaşanabilir, emin, güvenli ve adil bir şehir en büyük hedefimiz ve idealimiz olmalıdır. Bu bağlamda, kentlerin özellikle engelli, yaşlı ve çocuklar dâhil toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak ve kullanımlarına uygun şekilde tasarlanması, kentlerde mahremiyetten ödün vermeyecek şekilde yeterli güvenliğin sağlanması, sakinlerin sosyalleşmesine ve iletişim kurabilmesine yönelik açık alanların tesis edilmesi, sakinlerin ortak kullanımına sunulan kamusal alanların kalitesinin artırılması son derece önemlidir (Yıldız vd., 2018).

Fakat son zamanlarda şehirlerde terör, göç ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan sosyal ve mekânsal değişimlerin irdelenmesi, toplumun her kesimini kapsayan, güvenli şehirler oluşturulması için politikalar, stratejiler, mekânsal planlama ve tasarım tedbirleri geliştirilmelidir. Şehirlerde güvenlik ve toplumsal uyumun temini için kadınlar, çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler ve göçle gelen nüfus başta olmak üzere toplumun tüm kesimlerinin şehir hayatına katılımı ile kentsel hizmet ve imkânlar adil ve eşit erişimin sağlanması konusunun “herkes için kent” bağlamında irdelenmesi gerekmektedir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017).

Tüm kent sakinlerinin temel insan haklarını ve özgürlüklerini hissederek yaşadıkları şehirler inşa etmek durumundayız. Yaş, cinsiyet, fiziksel yetenek, sosyo-ekonomik durum ve kültürel arka plan ne olursa olsun, tüm şehir sakinlerine aktif, sağlıklı ve değerli olduklarını hissettirecek güvenli, sağlıklı ve kaliteli kamu alanları planlamak ve tasarlamak gerekir. Bunu başarmak için kent emniyeti ve güvenliği konularına bütünlük ve sürdürülebilir bir şekilde yaklaşmak gerekir (Melbourne Council, 2014). Bu açıdan milli ve manevi değerleri ve kültürel farklılıkları ve zenginlikleri geliştirme potansiyeli olan şehirleri, daha emin, güvenli ve adil kılmak için bütüncül bir yaklaşımla geleceğe dönük eylem planları ve stratejileri oluşturmak gerekir. Bu süreçte tüm kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları (STK) ve özel sektörün, hem strateji ve politikaların oluşturulması hem de uygulanmasında rol sahibi olmaları gerekir. Bunun yanı sıra şehirlerin sürdürülebilir kılınması için özellikle kadın, yaşlı, engelli, çocuk ve gençler olmak üzere toplumun tüm kesimlerinin katılımı sağlanmalı ve tüm toplumla işbirliğinin geliştirilmesine önem verilmelidir.

Adıyaman iline bakıldığında, Türkiye'nin suç oranı en düşük iller sıralamasında 15. sırada yer aldığı görülmektedir. Adıyaman, yaşam kalitesi sıralamasında ise;

Ekonomi / 61., Eğitim / 68., Sağlık / 71., Güvenlik / 33., Kent Hayatı / 58., Kültür Sanat / 66. sırada yer almaktadır (İKA, 2015: 160). 2011 yılında yapılan Türkiye'nin İlleri Sürdürülebilirlik Araştırması'na göre Adıyaman, asayiş, güvenlik, kültür, sanat ve barınma alanlarında tüm iller içerisinde orta sıralarda yer almaktadır. Aynı çalışmada sosyal performans sıralamasına göre ise Adıyaman, asayiş ve güvenlik açısından 55. sıradadır (Boğaziçi Üniversitesi, 2011). Adıyaman güvenlik açısından yaşanabilir kentler arasında yer almaktadır. Bununla birlikte Adıyaman turizmini olumsuz etkileyen en önemli tehdit de güvenlik sorunudur (Güven ve Kaygın, 2015). Bu bağlamda her ne kadar Adıyaman, yaşanabilir emin ve güvenli kentler kategorisinde değerlendirilebilse de, daha emin, güvenli ve adil bir Adıyaman herkesin arzusudur.

Adıyaman ile ilgili yapılan bir çalışmada Adıyaman, sosyal uzlaşma ve dayanışma kültürü ile sosyal barışın ve hoşgörünün sağlandığı örnek illerden biri olarak ifade edilmektedir. Ama Adıyaman, güvenlik ve asayiş yönünden Türkiye'nin en yaşanabilir kentleri arasında orta sıralarda yer almaktadır. Eğitimde Adıyaman'ın istenilen düzeyde olmaması, giderek yaşanan bir nüfusa sahip olması, kadınların sosyal hayatta istenilen düzeyde yer almaması, sivil toplum kuruluşlarının sayı ve etkinlik açısından yetersizliği Adıyaman'ın ekonomik, sosyal açıdan zayıf yönünü oluşturmaktadır. Hem zayıf hem de tehdit yönü olarak önlenemeyen ve çözümlenemeyen göç olgusu Adıyaman'ı özellikle de ilçelerini ekonomik ve beşeri yönden tehdit etmektedir (Güven ve Kaygın, 2015). Tüm bunları etkin bir şekilde yönetmek ve daha yaşanabilir bir Adıyaman inşa etmek için aşağıda ele alınacak stratejinin Adıyaman için çok önemli olduğu düşünülmektedir.

Daha emin, güvenli ve adil bir şehir amacıyla geliştirilen aşağıdaki strateji, toplum güvenliği için ekonomik, kültürel ve sosyal fırsatları ve zorlukları dile getirmekte ve giderek artan şekilde canlı ve karma kullanımlı bir kentin

rekabetçi ihtiyaçlarını dengelemeye yardımcı olabilecek yerel çözümlerin belirlenmesine odaklanmaktadır (Melbourne Council, 2014). Bu noktada Adıyaman'daki yerel yönetimlerin Adıyaman'da daha emin, güvenli ve kapsayıcı topluluklar oluşturma ve destekleme konusunda liderlik rolünü üstlenmeleri gerekir. Bu stratejide odak nokta, güvenlik sorunlarının sadece etkilerini yönetmek değil, altta yatan nedenlerini de ele almaktır. Dolayısıyla şehirlerde toplumsal güvenliğe olumlu etkisi olan sosyal adalet ve eşitlik, kapsayıcılık, bağlılık ve direnç gibi faktörler, güvenli şehrin ötesine bakmanın ayrılmaz bir parçasıdır (Melbourne Council, 2014). Bu strateji, yalnızca Adıyaman için değil, daha emin, güvenli ve adil bir şehir olma kararlılığına sahip diğer iller tarafından da çok kolay bir şekilde kendi yerleşim yerlerine göre uyarlanabilir ve uygulamaya konulabilir.

2. EMİN, GÜVENLİ VE ADİL ŞEHİR

“Kent Hakkı”, şehirlerde refah artışını adil bir biçimde paylaştıran, toplumda dezavantajlı grupların güçlendirilmesine öncelik veren, su ve gıda gibi en temel ihtiyaçların karşılanmasında ve eğitim, sağlık vb. hizmetlere erişimde fırsat eşitliğini sağlayan, güçlü toplum yapısıyla riskleri etkili bir şekilde yönetebilen ve insan odaklı bir kalkınmayı benimseyen adil şehirlerde ancak gerçekleştirilebilir. Bu kapsamda, şehirlerde her türlü ayrımcılıkla mücadele edilmeli, toplumun bütün kesimleri özellikle savunmasız gruplar için eşit fırsatlar oluşturulmalı ve şehir sakinlerinin temel hakları korunarak kültürel çeşitliliğe önem verilmelidir. Bu bağlamda şehirler, “demokratik, bütünleştirici, sağlıklı, güvenli ve adil bir toplum yapılanmasını teşvik eden politika ve yaklaşımları hayata geçirerek, sosyal hakkaniyetin ve içermenin sağlanması hedefine yönelik” daha fazla adımlar atmalıdırlar (Kalkınma Bakanlığı, 2012: 15). Şehirleri emniyetli ve güvenli hale getirmenin yenilikçi yolları olarak; kentsel planlama ve tasarım,

kadınların güvenliği, gençlerin üzerine yoğunlaşma ve adalet sistemi ve kanunların etkin kullanımı sayılmaktadır (UN-Habitat, 2007a).

Şehir sakinlerinin huzur ve refahının ilk şartı ve şehirlerin gelişmiş olmasının en önemli ölçütü emniyettir. Şehir sakinlerinin can, akıl, namus, inanç ve mallarında emniyetin yok olması ve bu konularda çeşitli tehlikelerin belirmesi ise, kentlerde emniyetsizliğin göstergesidir (Payam, 2018). ‘Şehir’ ismine ‘Emin’ sıfatının eklenmesi, şehirleri şehir yapan en önemli özelliğin, emniyet olduğuna dikkatleri çekmektedir. Emin sıfatının “iki manayı birlikte içerdiği bilinmektedir ki, birisi emniyeti veren, diğeri de alandır. Emin belde-tabirinin anlamı, benzetme yönü olan bir tabir olup, korkulmaz, korkutulmaz emniyet ve asayiş içinde demektir. Bir beldenin bu anlamda güvenli olması içindeki halkından korkulmaması manasına mecazi bir manadır” (Yaşar, 2014). Dolayısıyla yaşanabilir şehirlerin kalitesi, sakinlerine sunduğu emniyetli ortama bağlıdır. Kısaca emin şehir, tüm sakinlerinin can, akıl, namus, inanç ve mal emniyetinin sağlandığı şehirdir (Payam, 2018).

Şehirlerin gelişmiş olmasının diğer önemli ölçütü, güvenlidir. Güvenli şehir olgusu, insanlık tarihinde her zaman medeniyetin bir ölçütü olmuştur. Şehirlerin en önemli sorunu, geçmişinde de görüldüğü gibi, şehirlerin güvenliğinin sağlanması olmuştur (Aksoy, 2007). “Güvenli olmayan kent, kent değildir. Kente kent diyebilmek için güvenli olması gerekir” (Geray, 2007: 50). Ancak güvenli bir şehirde insanlar, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamlarını emin ve korkusuzca sürdürürler. Kentsel yoksulluğu, gençliği ve kadınları özellikle planlama ve karar alma sürecinin her aşamasında kullanmak ve bunları hesaba katmak, daha güvenli bir kent inşa etmenin anahtarıdır (UN-Habitat, 2015). Bir kentin gelişmesi için o kentin güvenli olması şarttır. Güvenliğin olmadığı bir kentte ne sağlıklı bir kent hayatından ne de ekonomik yatırımlardan söz edilemez (Karasu, 2012). “Kentsel güvenlik, risk faktörlerini ve hepsinden önemlisi, şehirlerde

güvensizliğin korunma faktörlerini ele almak, daha sürdürülebilir, kapsayıcı, uyumlu ve adil şehirlerin koşullarını yaratmak için şehir çapında ve katılımcı bir süreci benimser” (Habitat III, 2016: 2).

Şehirlerin diğer önemli bir unsuru ise, şehirlerde toplumsal adaletin sağlanmasıdır. “Gelir, cinsiyet, yaş, engellilik, cinsel tercih, ırk, etnik köken ve dini inançları nedeniyle insanlar arasında ortaya çıkan eşitsizlikler dünyanın dört bir yanında hala varlığını sürdürmektedir” (UN, 2015). Şehirlerimiz özellikle de son yıllarda mekânsal ve sosyal yapıda değişimler yaşanmaktadır. Artan kentleşme, bu değişim içerisinde toplumun her kesiminin hizmet ve imkânlarla adil ve eşit erişiminin sağlanması için potansiyel teşkil etmektedir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017). Şehirlerde adil bir toplumsal düzen seviyesini yakalamak amacıyla engelliler, kadınlar ya da benzeri dezavantajlı grupları oluşturan bireylerin böyle bir minimum eşitlik seviyesine ulaştırılması yolunda toplumsal kaynakların dağıtımında hakkaniyet olarak adalet anlayışına dayanan bir yaklaşım izlenmesinin gerekliliği adalet ve eşitlik değerleri üzerinden ortaya koyulabilir (Çelik, 2017: 26).

Şehir hakkı olarak adalet ve eşitlik, yerel yönetimlerin, şehir sakinlerinin sahip oldukları bütün hakları engellilik durumlarına bakılmadan cinsiyet, yaş, etnik köken, dini inanç, sosyal, ekonomik ve politik ayırım gözetmeksizin tüm insanlara eşit olarak sunmasını ifade etmektedir (Council of Europe, 1992). Diğer bir anlatımla “hakçılık, etnik, kültürel, dinsel, siyasal, mekânsal ya da cinsiyete dair herhangi bir ayrıma tabi tutulmadan, herkesin temel ihtiyaçlarının adil bir şekilde karşılanması ve toplumsal kaynakların bölüşülmesinde adaletin hâkim kılınmasını ifade eder” (Arslan, 2014: 35). Özetle, “cinsiyet, yaş, ırk, dil, renk, felsefi inanç, din, mezhep, sağlık durumu, gelir, uyruk, etnik köken, göçmenlik, siyasi tercih ayrımı yapmama, bütün vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini güvence altına alma anlayışı esastır” (Kalkınma Bakanlığı, 2013: 39).

3. YEREL YÖNETİMLER VE EMİN, GÜVENLİ, ADİL ŞEHİRLER

2017 yılında Türkiye nüfusunun %92,5'inin (TÜİK; 2018) belediye sınırları içinde yaşaması, insana hizmet noktasında en önemli uğraşın insan odaklı, toplumun her kesimini kapsayan, emin, güvenli ve adil şehirler ve şehircilik konusu olmasını zorunlu kılmaktadır. Şehirlerde ortaya çıkan ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel pek çok sonuçlar/sorunlar nedeniyle şehirlerin yönetimi bugün çok önemli bir hale gelmiştir (Ökmen ve Baştan, 2004). Yerel sorunların, yerel çözümlere ihtiyaç duyduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Şehirlerdeki yaşamın daha da iyileştirilmesi ve sorunların en aza indirildiği yaşanabilir örnek şehirler oluşturulması hem merkezi hem de yerel yönetimlerin hedefidir. Bu amaca ulaşmak üzere merkezi yönetimlerce yerel yönetimlere öncelik verilmesi ve kentsel konularda önemli sorumluluklar yüklenmesi düşünülmüştür. "Şehir ve mekân kalitesinin birincil sorumluları olan mahalli idarelerin yönetim ilkesi etrafında yeniden yapılandırılması önemini korumaktadır" (Kalkınma Bakanlığı, 2013: 118).

"Tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de yerel yönetimlerin (özellikle belediyelerin) Yerel Gündem 21 süreçlerinde vazgeçilmez bir rolü vardır" (Emrealp, 2005: 40). Yerel yönetimlerin şehirlerde toplumsal emniyetin ve güvenliğin sağlanmasında bu kadar önemli bir paydaş olmasının üç temel nedeni vardır: a) hesap verebilirlik, b) çok sektörlü stratejileri geliştirmek ve ilerletmek için liderlik, c) toplumla yerel ortaklıkların oluşturulması (Milliken, 2016: 5). Belediyeler, risk altındaki gençlere özel bir dikkat göstererek suçun önlenmesine yönelik bütünleşik ve stratejik yaklaşımlar oluşturmalıdır. Bu noktada belediyeler, sivil toplum kuruluşları, medya, özel sektör ve sivil toplumun yanı sıra diğer yerel yönetim birimlerinin ve endüstrinin tüm sektörlerinin çok sektörlü bir şekilde çalışmasını ve bu paydaşların etkin koordinasyonu ve yönetimini sağlayacaktır (Shaw ve Travers, 2007).

BM'nin 1995 ve 2002 yönergeleri, Habitat II (1996) ve Habitat III (2016) uluslararası konferansları, kentsel suç ve sorunlarla mücadelede yerel yönetimlerin ve yerel yaklaşımların önemini vurgulamış ve şehir güvenliğini, kentsel planlama ve iyi yönetişimin merkezi bir unsuru olarak tanımlamıştır. Yerel yönetimler ayrıca, şehir güvenliği ilgili bilgi ve eğitimin sağlanmasında ve karmaşık sorunlara etkili sonuçların elde edilmesi için ortak çalışmaların yapılmasında ve işbirliğinde önemli bir rol oynar (Melbourne Council, 2014). Yapılan araştırmalarda yerel yönetimler tarafından şehirlerde engelli, yaşlı ve çocuklara yönelik tesisler inşa edilmesi, plan ve tasarımlarda bu kesimlerin dikkate alınması, toplum bilinç ve duygusu oluşturulması, daha etkin güvenlik tedbirlerinin alınması, kamusal kararlara toplumsal katılımın sağlanması ve açık alanlar ile kamusal tesislere erişilebilirliğin artırılması ortaya konulmuştur (Yıldız, 2018). Yerel yönetimler, farklı hedef kitlelerine ve yaş gruplarına hitap eden kültürel program ve hizmetler sunmalıdır.

4. EMİN, GÜVENLİ VE ADİL ŞEHİR STRATEJİSİ

Adıyaman için daha emin, güvenli ve adil şehir stratejisi^{*}; stratejik hedefler ve vizyon, temel değerler ve rehber ilkeler, öncelikli temalar, her bir tema için eylem planları ve izleme ve değerlendirme süreçlerinden oluşmaktadır. Güvenli Adıyaman Stratejisi, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Yeni Kentsel Gündemin (2017) hedefleri, Yerel Gündem 21 hedefleri, BM Bin Yıl Kalkınma hedefleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hedefleri ve Kalkınma Bakanlığı 10. Kalkınma Planı hedefleri ile uyumlu olup bu hedefler dikkate alınarak hazırlanmıştır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2018; Kalkınma Bakanlığı, 2012; Kalkınma Bakanlığı, 2013; Melbourne Council, 2014; UN, 2015, UN, 2017). Güvenli Adıyaman stratejisi Şekil 1'de özetlenmiştir:

* Makalede buradan itibaren "Adıyaman için daha emin, güvenli ve adil bir şehir stratejisi" ifadesi yerine sadece "Güvenli Adıyaman Stratejisi" ifadesi kullanılmıştır.

Stratejik Hedefler

- 1: Yaşanabilir ve sürdürülebilir bir Adıyaman
- 2: Kişiliği ve kimliği marka bir Adıyaman
- 3: İnsan ve çevre dostu bir Adıyaman
- 4: Emin, güvenli ve müreffeh bir Adıyaman
- 5: Erişilebilir, şeffaf ve duyarlı bir Adıyaman

Vizyon

Adıyaman, sakinleri/misafirleri için herhangi bir zaman diliminde herhangi bir suç korkusu ve güvensizliğin yaşanmadığı/yaşanmayacağı ve sakinlerinin/misafirlerinin kentsel yaşama aktif olarak katılabildikleri emin, güvenli ve adil bir yer.

Misyon

Adıyaman'da hayat kalitesi yüksek, sürdürülebilir, daha emin, güvenli ve adil sosyal bir ortamı oluşturmak için yapılacak tüm iş ve işlemleri düzenleyici, denetleyici, katılımcı ve çözüm odaklı bir anlayışla yapmak.

Temel Değerler

1. "Çözüm ve Hizmet Odaklılık
2. Öncülük ve Rehberlik
3. Sürdürülebilirlik
4. Korumacılık
5. Güvenilirlik
6. Katılımcılık
7. Yenilikçilik
8. Bilimsellik
9. Verimlilik
10. Şeffaflık" (csb.gov.tr).

Rehber İlkeler

1. Yerel Yönetim Liderliği
2. Bütünleşik ve Kanıt Temelli
3. İşbirliği ve Ortaklıklara Dayalı
4. Nitelikli İnsan ve Güçlü Toplum
5. Önleme ve Çözüm Odaklı
6. Zarar Azaltma Öncelikli
7. Cinsiyete Duyarlı
8. Çevresel Tasarımla Daha Güvenli
9. İnsan Hakları ve Hukuka Dayalı
10. Etik Temelli

Şekil 1: Daha Emin, Güvenli ve Adil Bir Adıyaman Stratejisi

4.1. Stratejik Hedefler ve Vizyon

Güvenli Adıyaman Stratejisi oluşturma sürecinin ilk aşamasında hedeflerin, vizyon ve misyonun belirlenmesi gerekmektedir. Güvenli Adıyaman Stratejisinin beş stratejik hedefi bulunmaktadır. Bunlar:

1. Yaşanabilir ve sürdürülebilir bir Adıyaman
2. Kişilikli, kimlikli ve marka bir Adıyaman
3. İnsan, hayvan ve çevre dostu bir Adıyaman
4. Emin, güvenli ve müreffeh bir Adıyaman
5. Erişilebilir, şeffaf ve duyarlı bir Adıyaman

Hedeflerin yanı sıra “stratejik vizyona sahip olma”, Adıyaman’da kapsamlı ve uzun dönemli politikaların üretildiği “gerçek ihtiyaçları gidermeye odaklı kamu hizmetleri anlayışı” (Kavruk, 2013) olarak değerlendirilebilir. Adıyaman Belediyesinin misyon ve vizyonu şu şekilde belirtilmiştir: “Mision; Şehri insan için inşa ettiğimizin bilinciyle, değerlerimizi koruyarak, kanunların verdiği yetkilerle yaşanabilir bir Adıyaman için çalışmak. Vizyon; Yeni Türkiye yolunda yeni bir heyecanla yeni bir anlayışla Adıyaman’ımızı yeni ufuklara taşımak” (Adıyaman Belediyesi, 2015: 15). Güvenli Adıyaman Stratejisi için önerilen muhtemel vizyon ve misyon şöyle ifade edilebilir: **Vizyon;** Adıyaman, sakinleri/misafirleri için herhangi bir zaman diliminde herhangi bir suç korkusu ve güvensizliğin yaşanmadığı/yaşanmayacağı ve sakinlerinin/misafirlerinin kentsel yaşama aktif olarak katılabildikleri emin, güvenli ve adil bir yerdir. **Misyon;** Adıyaman’da hayat kalitesi yüksek, sürdürülebilir, daha emin, güvenli ve adil sosyal bir ortamı oluşturmak için yapılacak tüm iş ve işlemleri düzenleyici, denetleyici, katılımcı ve çözüm odaklı bir anlayışla yapmak.

4.2. Temel Değerler ve Rehber İlkeler

Güvenli Adıyaman Stratejisi, kent güvenliği, kentlerde etkin suç önleme ve toplumsal güvenlik bağlamında, on temel değer ve on temel ilkeye dayanmaktadır. Güvenli Adıyaman Stratejisi için rehberlik eden bu temel değer ve ilkeler, öncelikli her bir tema bağlamında aşağıda sıralanan eylemlerin uygulanması ve geliştirilmesine dayanak oluşturmakta ve yol göstermektedir. Güvenli Adıyaman Stratejisinin dayandığı on temel değer; “çözüm ve hizmet odaklılık, öncülük ve rehberlik, sürdürülebilirlik, korumacılık, güvenilirlik, katılımcılık, yenilikçilik, bilimsellik, verimlilik ve şeffaflıktır” (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015: 16). Güvenli Adıyaman Stratejisinin dayandığı aşağıda açıklanan on temel ilke ise, BM tarafından kabul edilen ve kentlerde emniyeti ve güvenliği

sağlamak ve suç önleme stratejileri ve politikalarının geliştirilmesi için yerel yönetimlerin kullanabileceği sekiz temel ilkeyle uyumludur (UN, 2002).

Yerel yönetim liderliği

Yerel yönetimlerin temel hedefi, “vatandaşlara sunulan hizmetlerden duyulan memnuniyeti en üst düzeye çıkarmaktır” (Kalkınma Bakanlığı, 2013: 133). Deneyimler, şehir seviyesindeki yerel politik liderliğin “güvenli şehirler” sürecini yürütmek ve yönlendirmek için gerekli bir bileşen olduğunu doğrulamıştır (AFUS, 2016). Uluslararası Suç Önleme Merkezi (ICPC) tarafından şehirlerde suç önlemede potansiyel ortakların yer aldığı listenin ilk maddesi, yerel yönetim liderliğidir (ICPC, 2001: 27). “Yerel Gündem 21, tüm dünyada yerel yönetimlerin öncülüğünde ve kolaylaştırıcılığında yürütülen bir süreçtir” (Emrealp, 2005: 40). Dolayısıyla şehirlerde suç azaltma ve önleme planlarının yerel yönetimlerin liderliği olmadan başarılı olamayacağı anlaşılmaktadır (Milliken, 2016: 5). Güvenli Adıyaman Stratejisi de, “tüm devlet organlarının şehir güvenliği ve etkili suç önleme için liderlik rolünü oynamasını gerektiğini vurgular” (UN, 2002). Şehirlerde toplumsal güvenliği sağlamaya yönelik yerel yönetim yaklaşımı da, tercihen Belediye Başkanı veya Valinin liderliğinde yerel düzeyde tüm kilit paydaşların ortaklığını vurgulamaktadır (ICPC, 2001; Shaw, 2001a; UN-Habitat, 2007). Bu ortaklık, günümüzde “yönetişim” kavramı ile ifade edilmektedir.

Bütünleşik ve kanıt temelli

Türkiye, “sürdürülebilir kalkınma sürecinde ekonomik refahın yükseltilmesini, sosyal hakkaniyetin gözetilmesini ve çevrenin korunmasını bütüncül ve dengeli bir şekilde ele almaktadır” (Kalkınma Bakanlığı, 2012: 9). Genellikle sosyal suç önleme olarak adlandırılan bütüncül bir yaklaşımla çocukların, kadınların, gençlerin, yaşlıların ve suç mağdurlarının desteklenmesi, tüm “güvenli şehirler” stratejilerinde önemli bir bileşendir (AFUS, 2016). 24 saat esasına dayalı şehir

bağlamında, suç, şiddet ve diğer anti sosyal davranış, yaralanma ve uyuşturucu ve alkol sorunlarının nedenlerini ve çözümlerini kapsamlı bir şekilde ele almak gerekir. Şehirlerde suç önleme yoluyla toplumsal huzur ve barışın tesisi, hem doğal ve yapılı çevreye hem de güvenlik ve refahı etkileyen kültürel, sosyal ve ekonomik faktörlere odaklanmayı gerektirir (Melbourne Council, 2014). Dolayısıyla iyi planlanmış bir suç önleme, sadece toplumsal emniyeti ve güvenliği arttırmakla kalmaz, aynı zamanda tüm vatandaşların yaşam kalitesini arttırarak şehirlerde sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunur (ICPC, 2011). Diğer bir anlatımla, şehir güvenliğinin sağlanması, sadece polisiye tedbirlerle mümkün olmayıp (Ataç ve Gürbüz, 2009; Özbey ve Özel, 2015) bunun yanında sosyal, fiziksel ve ekonomik önlemleri de kapsayan bütünlük bir güvenlik anlayışı geliştirilmelidir (Özbey ve Özel, 2015).

İşbirliği ve ortaklıklara dayalı

‘İşbirliği’, Avrupa Kentsel Şartı’nın iki önemli ilkesinden birisidir. İşbirliği, şehirlerde var olan çeşitli sorunları daha iyi anlamayı ve şehirle ilgili tüm karar verme süreçlerine yerel halkı, özel sektörü ve STK’ları dâhil etmeyi ifade etmektedir (Council of Europe, 1992). “21. yüzyılın yerel gündemini oluşturmayı hedefleyen Yerel Gündem 21, katılımcılığa ve ortaklıklara dayalı yönetim anlayışını ön planda tutar” (Emrealp, 2005: 39). BM Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemini (2030 Gündemi) başarı bir şekilde uygulayabilmek için her seviyede güçlü, kucaklayıcı ve bütünlük işbirliklerine ihtiyaç duyulmaktadır (UN, 2015). Aktif işbirliği ve ortaklıklar, devlet kurumları ve bakanlıklar, sivil toplum kuruluşları, iş sektörü, özel sektör ve toplum arasında oluşturulmalıdır (UN, 2002).

Toplumsal taleplerin artması ve çeşitlenmesi, siyasal sisteme giren farklı girdilerin, çıktılara dönüşmesi gereğine ilişkin talep, artık yönetimin tek başına alınacak kararlarla şekillenmeyeceği, diğer bir tabirle çok aktörlü bir ortaklığı

gerekireceği bugün çok daha güçlü vurgulanmaktadır (Bulut vd., 2017: 31). Proaktif ortaklıklar geliştirmek ve çabaların koordinasyonunu sağlamak, daha güvenli bir toplumun oluşturulması için çok önemlidir. Toplumsal güvenlik stratejileri ve programlarının geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi için toplumun her bir üyesine katkı sağlaması için fırsatlar sunulmasını çok değerli görmek gerekir (Melbourne Council, 2014). Güvenlik yönetişimine uygun olarak, merkezi ve yerel yönetimler, kolluk kuvvetleri (polis, jandarma, sahil güvenlik), STK'lar, özel kuruluşlar, sosyal ve sağlık hizmetleri ve eğitim kurumları vb. tüm paydaşlar, şehir güvenliği konusunda hayati sorumluluklara sahip olup suçları önlemek ve daha emin güvenli kentler inşa etmek için koordinasyon içinde hareket etmek zorundadırlar (European Council, 2009; UN, 1995; UN, 2002; UN, 2009; UN-Habitat, 2015).

Günden 21'de sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmak için “küresel ortaklık” tesis etmek gerektiği ifade edilmiş ve “merkezi yönetim – yerel yönetim ilişkilerinin” “yerinden yönetim” anlayışına göre yeniden şekillendirilmesi, “hükümetler ile hükümet dışı kuruluşlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi” ve katılımın artırılması gibi konulara öncelik verilmiştir (Özer, 2015). Yönetişim karar alma sürecinden denetim sürecine değin kamunun yanı sıra sivil toplumun ve özel sektörün de yönetime katılmasını teşvik etmektedir (Kavruk, 2013). Bu bağlamda, yerel yönetimler ile özel sektör, STK'lar ve toplum arasındaki koordinasyon, işbirliği ve katılımı artırılmalıdır.

Nitelikli insan ve güçlü toplum temelli

“Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum” başlığı altında insan için ve insanla beraber kalkınma yaklaşımının hayata geçirilmesi ve gelişmişliğin toplumun farklı kesimlerine yaygınlaştırılması amacıyla uygulanacak politikalara yer verilmektedir” (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015: 44). Toplumun tüm üyelerine eşit değer verildiği ve saygı duyulduğu güçlü bir bağlılık duygusunun

geliştirilmesi, daha sağlıklı, emin ve güvenli bir toplum inşa etmenin anahtarıdır. Güvenli Adıyaman Stratejisi, dezavantajlı ve savunmasız olanlar da dâhil olmak üzere her bir toplum üyesinin güvenli ve hoş karşılandığını hissetmesini ve şehir hayatına katılabildiğini sağlamayı amaçlamaktadır. Herkes için bunu sağlamanın yolu, Adıyaman'ın tüm köy, ilçe ve merkez mahallelerinde güçlü, kapsayıcı ve dirençli toplulukları oluşturmak ve desteklemekten geçer. Bu bağlamda strateji, yerel çözümler planlamak ve geliştirmek ve yerel bölgelerde devam eden emniyet ve güvenlik konularına cevap verme kapasitelerini desteklemek için mahalle ve topluluklarla birlikte beraber çalışmayı öngörür (Melbourne Council, 2014).

Güçlü toplumsal bağları oluşturan ana unsur olarak mekânın önemi, sosyolojide uzun zamandır tartışılan bir konudur. Şehirde kişilerarası güven, şehirde kurulan ilişkilerde ne kadar güçlü olarak hissediliyorsa, topluluk duygusunun gücü de aynı nispette artacaktır. Bu bağlamda “sosyal sermaye”, aynı kentte yaşayan insanların ortak hayat tecrübelerini ve yakın toplumsal ilişkilerini geliştiren bir unsur olarak görülebilir (Aydemir, 2011). “Yerel yönetimlerde; belediyeciliğin fiziksel özelliklerine dair hizmet üretme anlamının ötesinde sosyal ve kültürel sorumluluğu üstlenmesi; şehirde yaşayanları kaynaştırıcı, birlikteliği teşvik edici bir unsuru ortaya çıkarmaktadır” (Batal, 2016: 28). Bu bağlamda Adıyaman'da daha güçlü toplum oluşturmak, iyi yönetim ve geçmişi, mevcudu ve geleceği bütünleştiren kimlikli şehirler inşa etmekle mümkün olabilir.

Önleme ve çözüm odaklı

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 58. maddesinin 2. fıkrasında “Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır” hükmü yer almaktadır. “Önleme”, şehirlerde toplumun sağlıklı ve üretken yaşamasını sağlamaya yönelik strateji ve etkinliklerin tümüdür (Ögel, 2010). Bu bağlamda

şehirlerde suç önleme, “bilimsel olarak belirlenen nedensel faktörleri başarılı bir şekilde ele alarak suçluluk, şiddet ve güvensizliği azaltan her şeydir” (ICPC, 1999: 1). Şehirlerde olası emniyet ve güvenlik risklerinin önlenmesi, bu mümkün değilse hiç olmazsa bu risklerden kaynaklanacak zararların minimize edilebilmesi çok önemlidir. Bu kapsamda şehirlerde önleyici ve koruyucu güvenlik hizmetlerine önem verilmeli, bu çerçevede hizmet sunumunda çözüm odaklı risk yönetimine geçilmelidir (Kalkınma Bakanlığı, 2013). Emin ve güvenli şehirleri herkesin beraberce yaşadığı adil şehirler olarak tanımlayan Shaw (2007), şehirlerde önleyici suç yaklaşımlarına, gözleme ve izleme merkezleri, toplumsal emniyet ve güvenlik çalışmaları, katılım ve kamu alanlarının yönetimi ve kamu-özel ortaklığını örnek vermektedir.

Toplumsal güvenlik, şehirlerde suç önlemeye yapılan yatırımının sadece ulusal düzeyde değil yerel düzeyde de suçun önlenmesinde çok önemli ve etkili olduğunu vurgulamaktadır (ICPC, 2001). Şehirlerde “suç önleme ekonomik ve sosyal açıdan daha az maliyetlidir” (ICPC, 2016: 2) ve şehirlerde iyi planlanmış bir suç önleme uygulaması, birçok yarar sağlamaktadır (Shaw, 2001a; b; UN, 1995; UN, 2002). Güvenli Adıyaman Stratejisi de suça, şiddete ve yaralanmaya neden olan risk faktörlerini ele almak için Adıyaman’da daha etkin önleme stratejileri kullanılmasını önermektedir. Bu yaklaşım daha uygun maliyetlidir ve toplum için daha büyük sosyal faydalara yol açar. Uygulanabilecek üç önleme aşaması şunlardır: büyük ölçüde fiziksel ve sosyal çevrede değişen koşullara yönelik birincil önleme; risk altındaki bireylerin ya da grupların hayatlarında erken teşhis ve müdahaleye yönelik ikincil koruma; tekrar suç işlenmesinin önlenmesi, tekrarlayan yaralanmaların önlenmesi ve suç ve yaralanmanın sonuçlarını en aza indirmeye yönelik üçüncül önleme (Brantigham ve Faust, 1976; Melbourne Council, 2014).

Zarar azaltma öncelikli

Uyuşturucu madde ve alkol kullanımı sonucunda kaynaklanan zararları azaltmak insancıl bir yöntemdir. Zarar azaltma yöntemi, sorunun tamamen düzelme olanağının olmadığı durumlarda, sorunun bireye ve topluma verdiği zararların azaltılması olarak özetlenebilir. Zarar azaltmanın hedefleri; uyuşturucu madde ve alkol kullanıcılarının “daha az oranda madde kullanmalarını sağlamak, madde kullanımından dolayı gördükleri zararı azaltmak, kendine daha az zarar verici tarzda madde kullanıma geçmelerini sağlamak, daha az tehlikeli madde uygulama yollarını öğretmek ve riskli davranışların değiştirilmesidir” (Ögel vd., 2005: 53).

Güvenli Adıyaman Stratejisi, uyuşturucu madde ve alkol kullanımının tamamen önlenemediği durumlarda hiç olmazsa özelde birey daha genelde toplum için uyuşturucu madde ve alkol kullanımının olumsuz sosyal, ekonomik ve sağlık sonuçlarını azaltmaya yardımcı olmak için zarar azaltma stratejilerinden yararlanmayı önermektedir. Bu sorun tamamen çözülemiyorsa bile uyuşturucu madde ve alkol kullanımı sonucunda kaynaklanacak zararların minimize edilebilmesi çok önemlidir. Zarar azaltma bağlamında Güvenli Adıyaman Stratejisi, üç ana yaklaşımı kapsar: arz kontrolü (kanun uygulaması), talep azaltma ve zarar azaltma. Zararı en aza indigeme stratejileri, meydana gelen bir olayda olası yaralanma şiddetini azaltmak için ve aynı zamanda yaralanmanın orta ve uzun vadeli etkilerini en aza indirmek için hızlı ve doğru tedavide de kullanılmalıdır (Melbourne Council, 2014).

Cinsiyete duyarlı

Güvenli Adıyaman Stratejisi, yerel yönetimlerin cinsiyet eşitsizliğine duyarlı olmalarını ve yerel yönetimler tarafından sunulan tüm hizmetlerin toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde planlaması gerektiğini öngörür. Bu konuda BM'nin tanımı “...mevzuat, politikalar veya programlar dâhil olmak üzere tüm alanlarda ve her düzeyde, planlanan eylemlerin kadınlar ve erkekler için etkilerini

değerlendirme sürecidir. Kadınların yanı sıra erkeklerin endişeleri ve deneyimlerinin tüm politik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki politikaların ve programların tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirmesinin bütüncül bir boyutu haline getirilmesi, böylece kadın ve erkeklerin eşit şekilde yararlanması ve eşitsizliğin sürdürülmemesi için bir stratejidir. Nihai amaç toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaktır” (UN, 1997; Üstün, 2011: 12). 2030 Gündeminin 5. hedefi, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınların ve kız çocuklarının toplumsal konumlarını güçlendirmektir (UN, 2015). Yine BM’nin Binyıl Kalkınma Hedeflerinden 3. Hedefi, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve kadınların konumunu güçlendirmektir (UN, 2011).

Bu bağlamda Güvenli Adıyaman Stratejisi, farklılaşma yani kadın ve erkeklerin farklı ihtiyaçlarına ve toplumun en savunmasız üyelerine saygı duyar (UN, 2002). Cinsiyet eşitliği, kadın ve erkekler arasındaki faydaların, gücün, kaynakların ve sorumlulukların dağılımında eşitlik ve adalet anlamına gelir. Cinsiyet eşitliği şehirlerde, kadın ve erkeklerin farklı ihtiyaçlara, iktidarlara ve kaynaklara erişim hakkına sahip olduğunu ve bu farklılıkların cinsiyetler arasındaki dengesizliği düzeltecek şekilde tanımlanması ve ele alınması gerektiğini kabul eder (WHO, 2002). Cinsiyet eşitliği, toplumdaki çeşitliliği ve dezavantajlı kişi ve grupları tanıyarak şehirlerde herkes için eşit sonuçlara ulaşmak için kaynak ve hizmetleri en çok ihtiyaç duyulan kaynaklara yönlendirmek suretiyle kadınlara ve erkeklere adil davranma sürecidir (Victorian Council, 2012). Bu kapsamda şehir emniyeti ve güvenliğini planlama, tasarlama ve güvenlik yönetiminin tüm aşamalarında toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak gerekir (Melbourne Council, 2014).

Çevresel tasarımla daha güvenli

Dünya şehirlerinin çoğu, sokaklarının tasarımını ve topluluklarını değiştirerek daha güvenli ve sağlıklı yerler haline gelebilir. Eğer motorlu taşıt trafiğine öncelik ve hatta ayrıcalık verecek şekilde tasarlanmış caddeler, yayalara,

bisikletlilere, toplu taşımaya ve diğer kamusal etkinliklere hizmet etmek üzere etkin bir şekilde tekrar tasarlanır ve planlanırsa, bütün şehir kullanıcıları için son derece güvenli hale getirilebilir. Yani şehir sokaklarının ve mahallelerin tasarımı, şehir sakinlerinin sağlığını ve güvenliğini olumlu yönde etkileyebilir (Welle vd., 2015). Çevresel tasarım ilkeleri yoluyla birinci ve ikinci nesil suç önleme uygulamalarını, inşa ettiğimiz ortamı planlama, tasarlama ve yönetme biçimine uygulamak, mekânın toplum kullanımını artıracak, kamusal alanların algılarını iyileştirecek, sokak ve halkın bağlılık ve bütünleşmesini sağlayacak, suç ve anti sosyal davranışlara ilişkin fırsatları ve yaralanma olaylarını da azaltacaktır (Melbourne Council, 2014). Özetle güvenli kentsel tasarım, yaşam ortamındaki gelişmelerin hızlı bir şekilde olumlu etki yaratabileceği, suç ve güvensizliğin azaldığı kilit bir alandır (AFUS, 2016).

Kentsel tasarım ve planlama yoluyla, tüm kent sakinleri özellikle kadınlara ve çocuklara karşı şiddet için daha fazla veya daha az fırsat sunan ortamlar oluşturulabilir. Kamusal alanlarda kötü tasarım, izolasyon ve zayıf ve yetersiz bakım, şiddet riskini artırırken; kamusal alanların farklı kullanımını teşvik eden ve görünürlüğü vurgulayan toplumsal cinsiyete duyarlı kentsel planlama ise, tüm kent sakinleri ve kadınların güvenliğini artırır (O'Leary, 2011). Şehirlerde toplumların iyi işlev göstermesi ve emniyet duygusu beslemesi için, şehir sakinlerinin evlerinde, sokaklarda ve onların etrafındaki alanlarda kendilerini güvende hissetmeleri önemlidir. Bu açıdan kentsel dönüşüm bölgelerinde güvenlik hissi oluşturulması için, gözetim altında tutulan, iyi aydınlatılmış ve bakımlı yollar, caddeler ve meydanlar getirilmesi sosyal sürdürülebilirliğe katkı sağlayacaktır (Yıldız, 2018). Dolayısıyla şehirlerde suç ve şiddetin önlenmesini sağlamak ve şehirleri daha güvenli hale dönüştürmek için yerleşme ve yapılaşmaya ilişkin planlama ve tasarım düzenlemelerini de içeren yaklaşımların bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.

İnsan hakları ve hukukun üstünlüğüne dayalı

Şehirlerde “bireylerin fikir, inanç ve teşebbüs özgürlüklerini etkin bir şekilde kullanabilmeleri toplumsal bütünleşme ile ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin temel unsuru olarak görülmektedir. İnsan hak ve özgürlükleri ile hukukun üstünlüğü ve toplum yararını merkeze alarak ülkenin kaynaklarının sürdürülebilir kalkınma yaklaşımıyla tüm vatandaşlara hakkaniyetli bir anlayışla sunulması temel amaçtır” (Kalkınma Bakanlığı, 2013: 37; 30). “Kentli hakkı” kavramı, ortak bir yaşam vurgusuyla geliştirilmiş üçüncü kuşak haklar arasında sayılmaktadır. Kent hakkı öncesinde “ahlaksal bir öneri” olarak sunulan bir hak iken bugün “insan haklarının kentsel mekânda gerçekleşmesi” için bir koşul olarak sunulmaktadır (Akkoyunlu Ertan, 2008). Şehir planlamanın, hak ile temellendirilen alternatifi yeniden gündeme gelmelidir (Özbek Sönmez, 2012).

Tanımı gereği evrensel insan hakları ilkelerine dayalı bulunan demokratik yerel yönetim, insan haklarına saygının, bunların geliştirme ve genişletilmesinin temel bir ön koşulunu oluşturur. Gerçek bir yerel yönetim ve demokrasi olmaksızın insan haklarının geliştirilemeyeceği açıktır. Yurttaşlara, bireylere, kent sakinlerine en yakın yönetim birimi olarak yerel yönetimler de, kentsel haklar başta olmak üzere insan haklarının korunması ve geliştirilmesine, aynı zamanda bununla ilgili sistemlerin etkinliklerinin artırılmasına önemli katkılar sağlayabilir (Ökmen, 2005; Ökmen, 2008). Sürdürülebilir kalkınmanın temelini, insan haklarına dayalı yönetimlerden geçtiği unutulmamalıdır. Bu noktada Güvenli Adıyaman Stratejisi de, “şehirlerde tüm suç önleme girişimlerinin, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygılı olmasını ve bir hukuk kültürünü teşvik etmesini önerir” (UN, 2002).

Etik temelli

Günümüzde şehirlerde toplumsal ahlaki çözülmeye bahsedildiği bir dönemde etik uygulamaların sürekli güncel tutulması gerekir. Etik ilke ve değerlerin şehir hayatının her safhasında tüm uygulamalarda daha belirgin kılınması ve benimsenmesi toplumsal güvenlik açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda etik ilkeler, yerel yönetimler dâhil tüm “kamu personelinin görevini yürütürken uyması gereken ilkeleri belirlemek, görevin yerine getirilmesinde adalet, tarafsızlık, dürüstlük, liyakat, saydamlık ve hesap verebilirlik ilkelerine bağlı kalarak halkın güvenini tesis etmek açısından” (Kolluk Etik İlkeleri, 2007) son derece önemlidir. Güvenli Adıyaman Stratejisi de, şehirlerde genelde yerel yönetimlerin özelde ise tüm “kamu görevlilerinin bir taraftan bireyi koruyan tutum ve davranışlar sergilemesi diğer yandan ise toplumun bir bütün olarak gelişmesine katkı sağlayacak biçimde davranmalarını” (Shafritz ve Russell, 2005:186; aktaran Özdemir, 2008: 183) önermektedir.

4.3. Öncelikli Temalar

Daha emin, güvenli ve adil bir Adıyaman için, şehir sakinleri ve misafirler dâhil herkesin güvenlik konusundaki algılarını iyileştirmeye ve suç, şiddet, kasıtlı ve kasıtsız yaralanma ve uyuşturucu ve alkolle ilgili zararları en aza indirmeye yönelik toplum güvenliği çabalarına odaklanmak gerekir. Bütün bu meseleler, Adıyaman’da yaşayan, çalışan, öğrenim gören ve misafir olan birey ve topluluklar üzerinde etkilidir (Melbourne Council, 2014). Güvenli Adıyaman Stratejisi tüm bu hususlara, beş temaya odaklanarak yanıt vermeyi önermektedir:

1. 24 saat esasına dayalı müreffeh ve üretken bir şehir
2. Emin, güvenli, kapsayıcı ve adil bir şehir
3. İnançlı ve dirençli çocuklar ve gençler

4. Madde kullanımı ve bağımlılığını önleme ve zararlarını azaltma
5. Doğru tasarlanmış güvenli ve misafirperver bir çevre (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2018; Kalkınma Bakanlığı, 2012; Kalkınma Bakanlığı, 2013; Melbourne Council, 2014; UN, 2015, UN, 2017).

Adıyaman sakinleri ve misafirleri dâhil herkesin güven duygusunu, şehirle olan bağlarını ve şehre erişim imkânlarını arttırma ve geliştirmeye katkıda bulunacak bir dizi eylemin uygulanması için çaba sarf etmek gerekir. Bu kapsamda bir sonraki başlıkla, her bir tema için gerçekleştirilmesi düşünülen eylem planları sadece genel hatlarıyla sunulmuştur. Güvenli Adıyaman Stratejisi, her bir tema için alanında uzmanlar, araştırma kuruluşları ve üniversitelerle birlikte çalışılarak detaylı eylem planlarının hazırlanmasını önermektedir.

4.4. Eylem Planları

Detayları yukarıda açıklanan ve Güvenli Adıyaman Stratejisi için rehberlik eden on temel değer ve ilke, aşağıda sıralanan öncelikli her bir tema bağlamında işbirliğine dayalı eylemlerin uygulanması ve geliştirilmesine dayanak oluşturmakta ve yol göstermektedir.

Birinci tema: 24 saat esasına dayalı müreffeh ve üretken bir şehir

Şehirdeki “sokak ve meydanların yapısı kentin kimliğini oluşturmada önemli bir role sahiptir. Kentler sahip olduğu sokaklar, meydanlar, parklar, açık alanlar ile insanların toplanacağı, etkileşim kuracağı, kentli kültürünü üretecekleri ve yeniden üretecekleri alanlar olma özelliği gösterirler” (Kutlu ve Göksel, 2014: 14-19). Şehirlerde yaş, yetenek ve gelir durumu ne olursa olsun şehir sakinlerinin spor ve boş vakitlerini değerlendirebileceği olanakların sağlanması ve sakinlerin beden ve ruh sağlığının korunmasına yardımcı çevrenin ve

koşulların sağlanması (Council of Europe, 1992) önem arz etmektedir. Yapılan bir araştırmada yerel yönetimlerde serbest zaman ve rekreasyonel etkinliklerle ilgili hizmetlerin yetersiz olduğu tespit edilmiştir (Tez vd., 2014). Bu nedenle “şehre katkı sağlayabilecek olan tüm fiziki, sosyal ve kültürel değerler, belediyeçiliğin hizmet sınırları içerisinde görülmeli ve birbirini destekleyecek şekilde planlanmalıdır. Söz konusu yapı, bütüncül belediye hizmet anlayışının oluşmasına katkı sunacak ve etkin hizmet üretebilmek için şehri ve insanı anlamayı kolaylaştırıcaktır” (Es ve Ateş, 2004: 34-36). Bu bağlamda, fiziki, sosyal ve kültürel belediyeçilik hizmetlerini uyum içinde beraber sürdürmek gerekir.

Adıyaman’da milli ve manevi değerlerin gelişimine katkı sağlayacak gün içi ve akşam aktivite ve etkinliklerini geliştirmek ve desteklemek için: “Adıyaman’da Verimli Zamanlar” web sayfası geliştirip web sitesi şehir işletmelerine, topluluk organizasyonlarına ve tüm şehir kullanıcılarına tanıtılabilir; aktivite ve faaliyetlerin, her yaştan erkek ve kadınlara hitap etmesini sağlanabilir; kadınların, erkeklerin, yaşlıların, gençlerin, çocuklu ailelerin ve gece geç saatlerde Adıyaman’a erişmek isteyen kültürel grupların kendilerine özgü ihtiyaçlarına yönelik araştırmalar yapılabilir. Gece geç saatlere kadar geliştirilmiş ulaşım seçenekleri sunmak ve desteklemek için yerel yönetim birimleri ile işbirliği yapılabilir. Adıyaman’da herkesin kullanabileceği ve gece geç saatlere kadar açık olan mekânlarda etkin güvenlik hizmeti sunmak ve konfor sağlamak için: gece geç saatlere kadar olan açık olan kiraathaneler, restoranlar, marketler ve Adıyaman Kolluk Kuvvetleri ile ortaklıklar kurulabilir; herkese açık kamu alanları mümkün olduğunca daha da iyileştirilebilir; yerel emniyet ve güvenlik sorunlarını belirlemek ve bunlara yanıt vermek için Adıyaman Kolluk Kuvvetleri, iş bölgesi grupları, yerleşik gruplar ve kent sakinleri ile işbirliği yapılabilir. Her yaştan erkek ve kadınların ihtiyaçları göz önüne alınarak kütüphanelerin ve özellikle gençlere vakitlerini değerlendirme hizmetleri sunan kiraathanelerin gece geç saatlere kadar açık olması sağlanabilir (Melbourne Council, 2014).

Yerel yönetimlerinin, genç, yaşlı, çocuk, engelli olmak üzere her bireye uygun etkinlik ve programlar geliştirmesi önerilmektedir (Tez vd., 2014). Adıyaman'da toplu taşıma, özel arabalar, yayalar ve bisikletliler gibi tüm yol kullanıcıları arasında, birbirinin hareket kabiliyetini ve dolaşım özgürlüğünü kısıtlamayan uyumlu ve güvenli bir düzenin sağlanması gerekir (Council of Europe, 1992). Adıyaman'da sakinlerin fiziksel hareketliliğini teşvik edecek programlar geliştirilerek, uygun rekreasyon alanları oluşturulmalıdır. Kamuya ait tüm spor tesislerinin bütün vatandaşların kullanımına açık olması sağlanmalıdır (Kalkınma Bakanlığı, 2013). Yerel yönetimler ve devlete ait diğer kuruluşlar, geniş halk kesimlerinin ilgisini çeken rekreasyonel aktiviteleri desteklemeli ve halka sunmalıdırlar (Ağılönü ve Mengütay, 2009). Serbest zaman program ve hizmetlerini zenginleştirmek ve çeşitlendirmek önemlidir. Bu aktivitelere; spor ve yarışmalar, kişisel gelişim aktiviteleri, kültür ve güzel sanatlar etkinlikleri, fiziksel aktiviteler, seyahat ve turizm etkinlikleri ve gönüllü hizmet programları örnek verilebilir. Yerel yönetimlerde rekreasyonel aktivite hizmetlerini halka götürmek amacıyla, ulaşım, emniyet, yangın, sağlık, eğitim, spor ve diğer kamu hizmetleri gibi birimlere benzer birim kurulabilir (Ağılönü ve Mengütay, 2009).

İkinci tema: Emin, güvenli, kapsayıcı ve adil bir şehir

2030 Gündeminin 11. hedefi, şehirleri ve insan yerleşim yerlerini kapsayıcı, güvenli, dirençli ve sürdürülebilir hale getirmek ve 16. hedefi ise sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve herkesi kucaklayan toplumları teşvik etmek, herkesin adalete erişimini sağlamak, her seviyede etkin, hesap verebilir ve kucaklayıcı kurumlar inşa etmek, şehirlerin ve insan yerleşimlerinin kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmasıdır (UN, 2015). Şehirlerde temel hak ve özgürlükler evrensel ölçüt ve uygulamalar ışığında geliştirilmeye devam edilmelidir. "Özgürlük alanını genişleterek bireylere ve topluma daha müreffeh ve mutlu bir yaşam sürmenin önünü açan; kapsayıcı, bütünleştirici, çoğulcu yeni

bir Anayasa mümkün olan en geniş mutabakatla hazırlanmalıdır” (Kalkınma Bakanlığı, 2013: 39).

Yaşlı, kadın ve çocukların suistimali, şehir olanaklarına engellilerin güvenli erişimi, şehir magandalıkları, ırkçılık veya etnik milliyetçilik ve savunmasız yolcular için yol güvenliği konuları da dâhil olmak üzere mevcut sosyal meseleleri ele almak üzere kamuoyu bilinçlendirme kampanyaları geliştirmek ve desteklemek için: bireysel sorumlulukları ile ilgili lisanslı tesislerin kullanıcılarının eğitilmesi; “Sokaklarımızı Paylaş” trafik ve yol güvenliği kampanyasının geliştirilmesi ve uygulanması; engelli insanların güvenlik ihtiyaçları hakkında bir bilinçlendirme kampanyasının geliştirilmesi; sosyal medya ve uygulamaların güvenlik mesajlarını iletme ve güvenlik bilgi ve kaynaklarının paylaşma yolu olarak kullanılması; engelliler, yaşlılar, mülteciler, uluslararası öğrenciler vb. dâhil olmak üzere savunmasız grupların, taciz, suç, ırkçılık ve ayrımcılıkla ilgili durumlarını yetkililere bildirmeleri için teşvik etmek üzere Adıyaman Kolluk Kuvvetleri ve ilgili kurumlar ile işbirliğinin yapılması; yukarıda sayılan savunmasız gruplara yasal hak ve sorumlulukları ile ilgili eğitim verilmesi sağlanabilir (Melbourne Council, 2014).

Şehirlerde şiddet kültürü ve alkol tüketimini değiştirmeye katkıda bulunacak girişimler geliştirmek için: insanların kendi mahallelerinin güvenliği ve görünümünde daha büyük bir rol oynamaya teşvik edilmesi, Adıyaman’da bulunan otel misafirlerine güvenlik mesajlarını iletme için Adıyaman İl Kültür Turizm Müdürlüğü ve diğer endüstri grupları ile işbirliği yapılması, serbest zaman ve rekreasyon hizmetleri ve yerel spor kulüpleri ile işbirliği yapılması ve yerel yönetimlerin serbest zaman program ve hizmetlerini zenginleştirmesi ve çeşitlendirmesi sağlanabilir (Melbourne Council, 2014). Herkesi kucaklayacak toplumların inşasını savunan ve etnik kökeni, dini, cinsel tercihi veya siyasi görüşü ne olursa olsun insanlara saygıyla yaklaşılması desteklenmelidir.

Şehirlerde herkes için onurlu bir yaşam, eşitsizliklerin azaltılması ve kalkınma için yeni yöntemler bulunması sağlanabilir (UN, 2015).

Mahallelerde emniyetli ve güvenli seyahatleri teşvik etmek için sürdürülebilir ulaşım seçeneklerinin kullanımının teşvik edilmesi gerekir (Melbourne Council, 2014). 2030 Gündeminin 11/2. hedefi 2030 yılına kadar şehirlerde başta engelliler, yaşlılar ve savunmasız durumdaki kadın ve çocukların ihtiyaçlarına özel dikkat edilerek herkes için güvenli, ekonomik, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerinin geliştirilmesi, yol güvenliğinin ve toplu taşıma araçlarına erişimin artırılmasını sağlamaktır (UN, 2015). Hiç kimseyi geride bırakmayan güvenli ve kapsayıcı şehirler oluşturmak üzere Yeni Kentsel Gündemin ilkelerini gerçekleştirmeye yönelik yedi temel yol aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. “Kapsayıcı politikalar ve uygulamalar yoluyla kentsel güvenliği teşvik edin,
2. İnsanların savunmasızlıklarını doğru bir şekilde anlamak için yenilikçi önlemler kullanın,
3. Büyük şehirlerin yanında küçük ve orta büyüklükteki kasabalardan toplanan kanıtları destekleyin ve daha kırılgan olanlarla birlikte güvenli ve esnek kentsel alanları analiz edin,
4. Kentsel alanların güvenleştirilmesini değil, güvenliğini sağlayın,
5. Altyapı söz konusu olduğunda daha kapsayıcı düşünün,
6. Polis reformu, ulusal ve yerel yönetimlerin yanı sıra yardım kuruluşları için kilit bir müdahale rotası olmayı sürdürüyor,

7. Kapsayıcı şehirler ve kasabalar göçmenlerin ve zorla yerlerinden edilmiş kişilerin hoş karşılanmaları ve diğerlerinin aynı şeyi yapmaları için güvence altına alınmalıdır” (Gupte, 2016: 4-13).

Adıyaman Belediyesi engelli, yaşlı, kadın ve çocukların kentsel hizmetlere sorunsuz erişebilmelerini sağlamak için cadde, sokak ve tretuvar alanlarını yenilenebilir. İnsan sirkülasyonunun yoğun olduğu ana arterler, metro çevreleri, meydanlar, okul çevreleri, hizmet binaları ve kültür merkezleri çevresinde yeniden gerekli tasarım ve planlar yapılabilir. Görme engelliler için yürüme bandı ve ortopedik engelliler için tekerlekli araç rampalarını da içeren yeni kaldırımlar inşa edilebilir ve en azından birkaç yıl içinde Adıyaman merkezin tamamında bu uygulamaya geçilmesi hedeflenebilir. Yerel yönetimler yaşlı ve savunmasız durumdaki kadın ve çocuklar ile ilgili yeni plan ve projeler hayata geçirebilir. Çocuklar için Çocuk Sokağı ve Çocuk Mahallesi projesi; kadınlar için Kadın Yaşam Merkezi, Anne Çocuk Kampüsü, Kadın Spor Merkezi, rehabilitasyon merkezleri; yaşlılar için İkinci Bahar Kiraathanesi, Dede Torun Yaşam Merkezi; engelli vatandaşlar için ise Engelsiz Yaşam Merkezi inşa edilebilir. Yerel yönetimler tarafından kamu binaları başta olmak üzere diğer sosyal ve kültürel hizmet veren tesislerde engelli vatandaşların tüm imkânlardan faydalanmasını göz önünde bulundurularak hissedilebilir yürüme alanı, asansörlerin içerisinde sesli uyarı sistemi ve kat ulaşım planı ile katlara ulaşım bulundurularak uygun hale getirilebilir (Esenler Belediyesi, t.y.).

Üçüncü tema: İnançlı ve dirençli çocuk ve gençler

Direnç, bireylerin veya toplulukların olumsuzluklara karşı direnmesine ve bunlardan kurtulmasına yardımcı olan bir niteliktir (Newman, 2002: 5). Yani dirençli bir genç, tüm zorluklara direnebilir ve belirsizliklerle başarılı bir şekilde

baş edebilir. Şehir sakinlerinin yaşam döngüsünün tüm aşamalarında dirençliliği destekleyen faktörler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. “Güçlü sosyal destek ağları,
2. En az bir koşulsuz destekleyici veli veya bu görevi üstlenecek yakının varlığı,
3. Adanmış bir akıl hocası veya aile dışından başka bir bilge kişi,
4. Olumlu okul deneyimleri,
5. Uсталık duygusu ve kendi çabalarının bir fark yaratabileceği inancı,
6. Bir dizi müfredat dışı aktiviteye katılım,
7. Olumsuz yanı sıra zarar verici etkilerin de tanınması için olumsuzlukları yeniden değerlendirme kapasitesi,
8. Yarı zamanlı çalışma yoluyla başkalarına yardım ederek “fark oluşturma” yeteneği ya da fırsatı,
9. Başa çıkma becerilerini geliştirmek için fırsatlar sunan zorlu durumlardan aşırı korunaklı olmamak” (Newman, 2002: 68; Newman, 2004).

2030 Gündeminin 3. hedefi şehirlerde her yaşta herkes için sağlıklı bir yaşamı sağlamak ve herkesin her yaşta refahını teşvik etmektir (UN, 2015). Türkiye’nin genç nüfus yapısı sürdürülebilir kalkınma için önemli bir potansiyeldir. Bu yüzden gençlerin beceri ve yetkinliklerinin geliştirilmesi ve niteliklerinin yükseltilmesi gereklidir. Fakat “kaliteli, geliştirici ve koruyucu erken dönem

çocuk gelişimi programlarının yetersizliği ve bu programların okulla sınırlı olması, çocukların gelişim potansiyellerine ulaşmalarını sınırlamaktadır” (Kalkınma Bakanlığı, 2013: 41).

Adıyaman’da ailelere ve çocuklara yönelik hizmetlerde sosyal gelişim programlarını dâhil etmek için, çocuklar ve gençler için yaşam becerileri programlarını geliştirmek ve sunmak üzere Adıyaman Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve diğer hizmet sağlayıcılarla işbirliği yapılması; çocuk bakım merkezlerinde, anaokullarında, okullarda, üniversitelerde ve kültürel olarak farklı topluluklarda milli ve manevi değerleri ve sevgi ve saygıyı ön planda tutan programların sunulmasının desteklemesi ve teşvik edilmesi; ebeveynlik programlarına erişmek ve Adıyaman Merkez Toplum Sağlığı Merkezi ve Kadın Danışma Merkezi aile hizmetleri bağlamında desteğini almak için yerel yönetimlerin kentteki yeni ebeveynleri ve bakıcıları teşvik etmesi sağlanabilir. Adıyaman için ayrılan hibeler ve diğer destekleyici (sponsor) programlar aracılığıyla toplum dayanıklılığı ve güvenlik projelerinin geliştirilmesini ve uygulanmasını desteklemek için, toplum örgütleri (cemaatler), STK’lar ve işletmelerin, şehir güvenliği faaliyetleri sunmak için finansman / sponsorluk başvurusunda bulunmaya teşvik edilmesi ve desteklenmesi; başvuru sahiplerine ve finanse edilen / sponsorlu gruplara öneri ve destek sağlanabilir. Toplumsal dayanıklılık projelerine katılarak yararlanabilecek mahalleler ve topluluklar belirlenip onlarla çalışılabilir (Melbourne Council, 2014).

Dördüncü Tema: Madde kullanımı ve bağımlılığını önleme ve zararlarını azaltma

Uyuşturucu başta olmak üzere madde bağımlılığı ve alkol kullanımını önleme ve zararlarını azaltma bağlamında 2030 Gündeminin 3/5. hedefi şehirlerde uyuşturucu madde bağımlılığı ve alkolün zararlı kullanımı dâhil olmak üzere madde bağımlılığının önlenmesi ve tedavisinin güçlendirilmesidir (UN, 2015). Bu

amaçla Türkiye’de 7 gün 24 saat hizmet sunan ALO 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı kurulmuştur (EGM, 2017: 14).

İş saatleri dışında ve hafta sonları açık olmak üzere uyuşturucu ve alkol kullananlara destek ve tedavi hizmetleri için maddi ve manevi destek sağlamak üzere mevcut hizmet sistemindeki boşlukları belirlemek ve ele almak için Adıyaman İl Sağlık Müdürlüğü, Adıyaman Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezleri ve Adıyaman Toplum Sağlığı Merkezleri ve diğer yerel hizmet sağlayıcıları ile işbirliği yapılabilir. Yukarıda sayılan yerler ile ilgili bilgileri içeren bir tanıtım faaliyeti gerçekleştirilmelidir. Alkol ve yasadışı uyuşturucu kullanımının etkilerini ve belirli yerlerde, kafe ve eğlence mekânlarında, okul ve çevresinde yanlış kullanımları yönetmek için yerel kolluk kuvvetleri ve zabıta ile ortak operasyonlar gerçekleştirilebilir (Melbourne Council, 2014).

Özetle, madde kullanımı ve bağımlılıkla etkin mücadele, kurumlar arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin artırılarak koruyucu, önleyici, tedavi ve iyileştirici çalışmaların birlikte, sistemli, bütüncül, disiplinler arası, çok sektörlü, karşılıklı iletişime dayanan bir yapıda gerçekleştirilmesine bağlıdır. Doğrudan bu konu üzerinde çalışan STK’ların yaygınlaştırılması, toplum ve devlet tarafından desteklenmesi hayati önem taşımaktadır (Ünüvar, 2009). Ayrıca “dini duygular harekete geçirilerek madde kullanımının zararları ve kötülüğü hakkında dini değerlerden de yararlanma yoluna gidilmelidir” (Başkurt, 2003). Alkol Madde Araştırma ve Tedavi Merkezi tarafından geliştirilen Uyuşturucuya karşı Toplumsal Mücadele programının ilkeleri (Ögel, 2010: 33) madde kullanımı ve bağımlılığını önleme ve zararlarını azaltma bağlamında Adıyaman’daki yerel yönetimlere yerel bir önleme programı yürütmek için yol gösterici olacaktır.

Beşinci Tema: Doğru tasarlanmış güvenli ve misafirperver bir çevre

Tarihi yapı mirasının duyarlı bir biçimde yenilenmesi ve nitelikli çağdaş mimarinin uygulanmasıyla, uyumlu ve güzel fiziksel mekânların yaratılması, kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre (Council of Europe, 1992) açısından önemlidir. 2030 Gündeminin 11/7. hedefi şehirlerde 2030'a kadar, özellikle kadınlar ve çocuklar, yaşlılar ve engelliler için güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir, yeşil ve kamusal alanlara evrensel erişim sağlamaktır (UN, 2015). Şehirlerde yaşlılar, engelliler ve çocuklar öncelikli olmak üzere toplumun farklı kesimleri için yaşanabilirliği artırmayı hedefleyen; fırsat eşitliğini ve hakkaniyeti gözeterek mekânsal planlama ve kentsel tasarım uygulamaları hayata geçirilmelidir. Kentsel tasarım ilkeleri ve uygulamaları; engelli, yaşlı, hareket kısıtlılığı olanlar gibi özel ilgi bekleyen kesimlerin hizmetlere erişimini kolaylaştırmak üzere geliştirilmelidir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2018). 2023 Türkiye'sinde; afet riski altındaki yerleşmeler öncelikli olmak üzere; altyapı, mekânsal planlama, tasarım ve kentsel dönüşüm çalışmaları yapılarak deprem ve afetlere dayanıklı, insan odaklı, çevre dostu ve özgün kimliğini koruyan şehirlere kavuşmak (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2018) hedeflenmiştir.

Adıyaman'daki kamusal alanların ve yerlerin güvenliğini ve tasarımını geliştirmek için "Kamusal Alanları İyileştirme Projesi" hayata geçirilebilir. Gündüz, gece ve gece geç saatlerde cadde ve sokakların yüksek standartlarda temizlendiğinden ve temiz tutulduğundan emin olmak için temizlik şirketleri, yerel işletmeler ve bölge sakinleriyle birlikte çalışılabilir. Adıyaman mahallelerinde ve çarşı merkezinde meydana gelen suç ve zarar verme olaylarını polis ve diğer acil durum hizmetlerine rapor etmek ve gözlemlemek için Adıyaman Kent Güvenliği Yönetim Sistemi ve MOBESE sistemleri sürekli geliştirmeli ve iyileştirilmelidir. Gece geç saatlere kadar güvenli ulaşımı geliştirmek için Adıyaman Şoförler ve Otomobilciler Odası ile etkin iribat kurulup taksi hizmetleri sürekli iyileştirilebilir. CCTV altyapısı MOBESE sistemleri taksi duraklarını da içerecek şekilde genişletilebilir. Kadın, çocuk ve yaşlıların

gece geç saatlerde toplu taşıma araçlarına güvenli erişimini ve kullanımını sağlamak ve geliştirmek için araştırma yapılabilir. Savunmasız yol kullanıcıları ve olayların sık görüldüğü mekânlara odaklanan yol güvenliği projeleri sunmak için yaya güvenliği projesi, bisiklet ve motosiklet kullanıcıları için ise güvenlik projeleri geliştirmek için ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılabilir. Evde emniyet ve güvenlik konusunda çocukların evde güvenliği, yaşlıların düşmesini önleme, yaşlılara yönelik istismar ve aile içi şiddet konularında aile ve yaşlılara bilgi, eğitim ve destek sağlayacak programlar hazırlanabilir (Melbourne Council, 2014). Kentsel tasarımların engelli, yaşlı ve çocuklar gibi dezavantajlı kesimlerin hareket ve erişim ihtiyaçlarına uygun şekilde yapılması ve sosyal temasların artırılabilmesini sağlayacak mekânların ve tasarımların gerçekleştirilmesi bir kentsel dönüşüm projesinin öncelikli hedefleri arasında yer almalıdır (Yıldız, 2018). Tasarımla şehirlerin daha güvenli hale getirilmesi amacıyla tasarım ilkeleri (Welle vd., 2015: 5) özetlenmiştir.

4.5. İzleme ve Değerlendirme

Güvenli Adıyaman Stratejisi'ndeki tüm planlama uygulamalar, daha emin, güvenli ve adil bir Adıyaman bağlamında yerel yönetimler tarafından bu stratejinin misyon, vizyon, stratejik amaçları, temel değer ve ilkelerine hizmet edecek şekilde düzenlenmeli, izlenmeli ve performans esaslı olarak değerlendirilmelidir. İzleme, Güvenli Adıyaman Stratejisi'nde "ortaya konulan hedeflere ilişkin gelişmelerin sistematik olarak takip edilmesi ve raporlanmasıdır. Değerlendirme ise, uygulama sonuçlarının stratejik amaç ve hedeflere kıyasla ölçülmesi ve söz konusu amaç ve hedeflerin tutarlılık ve uygunluğunun analizidir" (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015: 178).

Güvenli Adıyaman Stratejisi için önemli bir odak noktası, kapsamlı bir araştırma ve veri bilgi bankası geliştirmektir. Bu, Adıyaman yerel yönetim birimleri ve ortaklarına öncelikli konuları belirleme, bunların neden oluştuğunu anlama,

bunlara en iyi nasıl müdahale edileceğine ve müdahalenin etkisini nasıl izleyeceğine yardımcı olacaktır. Yerel suç, emniyet ve güvenlik algıları, yaralanma, uyuşturucu ve alkolle ilgili veriler düzenli olarak derlenmeli, analiz edilmeli ve mümkün olan yerlerde duyurulmalı ve ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşılmalıdır. Strateji uygulamaya konulduğunda zaman içinde eğilimleri izlemek ve her bir müdahalenin etkisini tespit etmek için uzun vadeli bir veri analizi yaklaşımı benimsenmelidir. Adıyaman'da anketler gibi hem nicel yöntemler ve hem de video etnografi, derinlemesine görüşmeler, çalıştaylar gibi nitel yöntemler kullanarak küçük ve büyük çaplı araştırmalar yapılarak (Melbourne Council, 2014) bu stratejinin etkileri düzenli olarak izlenmeli ve değerlendirilmelidir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

İnsanlar yaşadığı şehirde huzur ve güven içinde olmak isterler. Bu açıdan emniyet ve güvenlik, şehirleri şehir yapan temel özelliklerdendir. Şehirlerde güvenlik, herkesin kaygısıdır. Şehir sakinlerinin güvenliği garanti edilmedikçe ve kentlerde suç korkusu ve güvensizlik azaltılmadıkça, gerçek anlamda 'kent hakkı' tam olarak karşılanamaz (Council of Europe, 1992). Zira şehir sakinlerinin başta can ve mal güvenliği olmak üzere diğer birçok alanda güvenliğinin sağlanamaması, eğitim hakkı, sağlık hakkı vb. diğer birçok temel hak ve özgürlüklerini de etkin bir şekilde kullanamamasına yol açacaktır. Emniyet ve güvenliği etkin bir şekilde sağlanan şehir sakinlerinin diğer en temel hakkı, adalet ve eşitliktir. Bu bağlamda şehir sakinlerinin farklılıklarını zenginlik olarak görüp, insan merkezli, çözüm odaklı, eşitliği ve adaleti gözeten ve hukuku önceleyen bir yaklaşım ile şehirleri her zamankinden daha müreffeh, yaşanabilir, emin, güvenli ve adil kılmak zorundayız. Bu amaçla geliştirilen ve stratejik hedefler ve vizyon, on temel değer ve on rehber ilke, öncelikli temalar, her bir tema için eylem planları ve izleme ve değerlendirme süreçlerinden oluşan

Güvenli Adıyaman Stratejisi, ulusal ve uluslararası bir çok eylem stratejisi, ilke ve yönergelerle uyumlu olup bunlar dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Güvenli Adıyaman Stratejisi, Adıyaman'ın emin, güvenli ve adil bir şehir, doğunun incisi ve bölgenin başlıca uluslararası kültür, spor ve eğlence merkezlerinden biri olarak Adıyaman'a cazibe merkezi rolünü kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu stratejide, Adıyaman'daki tüm sakinlerin şehir hayatına katılımı ile kentsel hizmet ve imkânlar adil ve eşit erişim sağladıkları ve "herkes için Adıyaman" bağlamında bütünlük ve sürdürülebilir bir yaklaşım temele alınmıştır. Bu stratejiyi bir an önce hayata geçirme noktasında Adıyaman'daki yerel yönetimlerin liderlik rolünü üstlenmeleri gerekir. Aynı zamanda şehirlerde huzur, adalet ve güvenin sağlanmasında kamu, STK'lar ve özel kuruluşların belli bir koordinasyonda görev bölümü yapmasını, daha geniş kapsamlı ve organize olarak şehir sakinlerine daha etkin hizmet sunulmasını ve geleceğe yönelik hedeflerin ortaya konması ve bunların gerçekleştirilmesini önermektedir. Bu strateji, yalnızca Adıyaman için değil, daha emin, güvenli ve adil bir şehir olma kararlılığına sahip diğer iller tarafından da çok kolay bir şekilde kendi yerleşim yerlerine göre uyarlanabilir ve uygulamaya konulabilir.

KAYNAKÇA

Adıyaman Belediyesi. (2015). *Adıyaman belediyesi 2015 faaliyet raporu*.

Adıyaman: Dünya Ofset Matbaacılık.

African Forum for Urban Safety (AFUS). (2016). "Enhancing the Culture of Community Crime Prevention: 20 Years of Safer Cities Experience in Africa." AFUS Conference Working Paper, April 2016.

Ağılönü, A. ve Mengütay, S. (2009). "Yerel Yönetimlerde Rekreasyon Hizmetleri ve Model Belirleme" *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1): 160-176.

- Akkoyunlu Ertan, K. (2008). "Kent Hakkı Üzerine Düşünceler." *Amme İdaresi dergisi*, 41(4): 125-141.
- Aksoy, E. (2007). "Suç ve Güvenli Kent Yaklaşımı". Dosya 06 Kent ve suç. Bülten 55, Kasım-Aralık, 2007, 11-15. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ankara.
- Arslan, H. (2014). "Kentsel Dönüşüm Süreçlerinin Kentsel Haklar Temelinde Değerlendirilmesi Gerekliliği." *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (Özel Sayı I): 33-41.
- Ataç, E. ve Gürbüz, D. (2009). "Kentsel Mekânda Gelişen Suça Müdahale Etmede Disiplinler Arası Güvenlik Politikaları". *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(1), 25-46.
- Aydemir, M. A. (2011). *Toplumsal İlişkilerin Sosyal Sermaye Değer (Topluluk Duygusu ve Sosyal Sermaye Üzerine Bir Araştırma)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Başkurt, İ. (2003). "Gençlik, Madde Bağımlılığı ve Korunma Yolları (Psiko-Sosyal Bir Yaklaşım)." *İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8: 73-114.
- Batal, S. (2016). "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Görev Tanımında Yeni Bir Misyon: Kent Kültürü Kazandırma ve Kentlileştirme." *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11 (Özel Sayı): 24-40.
- Boğaziçi Üniversitesi. (2011). Türkiye'nin İlleri Sürdürülebilirlik Araştırması, 2011.http://www.mastercard.com/tr/personal/tr/promotions/Turkiyenin_Illeri_Surdurulebilirlik_Arastirmasi.pdf.

Brantingham, P. J., ve Faust, F. L. (1976). "A Conceptual Model of Crime Prevention." *Crime and Delinquency*, 22(3), 284-296.

Bulut, Y., Akın, S. ve Kahraman, Ö. F. (2017). "Kamu Politikalarının Oluşturulmasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Etkisi." *Strategic Public Management Journal*, 3(6): 23-38. DOI: 10.25069/spmj.341620.

Council of Europe. (1992). *European Urban Charter*. Conference of Local and Regional Authorities of Europe (CLRAE) on 18 March 1992, a Session held during the annual Plenary Session of the CLRAE (17-19 March 1992, Strasbourg), 12 Kasım 2017 tarihinde <https://rm.coe.int/168071923d> adresinden alınmıştır.

Çelik, R. (2017). "Adalet, Kapsayıcılık ve Eğitimde Hakkaniyetli Fırsat Eşitliği." *Fe Dergi*, 9(2): 17-29.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2015). *2015-2017 Stratejik plan: yaşanabilir çevre ve marka şehirler*. Ankara: Afşar Matbaacılık.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2017). *Şehircilik Şûrası Komisyon Raporları, 2017*. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Şehircilik Şûrası Genel Sekreterliği. Ankara.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2018). *2018 Yılı Performans Programı*. 17 Mart 2018 tarihinde webdosya.csb.gov.tr/db/strateji/.../2018-yili-performans-programi-20180131101510.pdf adresinden alınmıştır.

Diyanet İşleri Başkanlığı. (2003). *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsiri*. Cilt: 1, Bakara 2/126.

- Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM). (2017). *2017 Türkiye Uyuşturucu Raporu (2016 Verileri)*. Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, Ankara.
- Emrealp, S. (2005). *Türkiye Yerel Gündem 21 Programı. Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler Elkitabı*. İkinci Baskı. IULA-EMME (UCLG-MEWA) Yayını. İstanbul: Birmat Matbaası.
- Es, M. ve Ateş, H. (2004). "Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri." *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (48), 205-248.
- Esenler Belediyesi. (t.y.). *2030 Sürdürülebilir Yerel Kalkınma Hedefleri: Esenler Uygulamaları*. 10 Ocak 2018 tarihinde www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr adresinden alınmıştır.
- European Council. (2009). *Council Decision Setting up a European Crime Prevention Network*. Brussels: Council of the European Union, 2009. 08 Eylül 2017 tarihinde <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0902&from=EN>. adresinden alınmıştır.
- Geray, C. (2007). "Güvenli Kent ve Kente Karşı Suçlar Üzerine." Dosya 06 Kent ve suç. Bülten 55, Kasım-Aralık, 2007, 50-55. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ankara.
- Gupte, J. (2016). "Creating Safe and Inclusive Cities That Leave no one Behind: Seven Key Pathways to Actualising the Principles of the New Urban Agenda." Position Paper Drafted For Habitat III, The United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development. Institute of Development Studies.

Güven, B. ve Kaygın, E. (2015). *Adıyaman İli SWOT Analizi*. İstanbul: Veritas Yayıncılık Dağ. San. Tic. Ltd. Şti.

Habitat II. (1996). *The Habitat Agenda İstanbul Declaration On Human Settlements*, Habitat-II Declaration, United Nations Centre for Human Settlement.

Habitat III. (2016). *United Nations' New Urban Agenda*. Habitat III, Resolution adopted by the General Assembly on 23 December 2016, Seventy-first session, Agenda item 20, 2017.

International Centre for the Prevention of Crime (ICPC). (1999). What is crime prevention?, *Crime Prevention Digest*, 1999, 1, <http://www.crime-preventionintl.org/english/digest/what.htm>.

International Centre for the Prevention of Crime (ICPC). (2001). *The role of local government in community safety, crime prevention*. Series No. 2, Bureau of Justice Assistance, U.S. Department of Justice, Washington, April 2001.

International Centre for the Prevention of Crime (ICPC). (2011). *Public-private partnerships and community safety: Guide to action*. Montreal: ICPC.

International Centre for the Prevention of Crime (ICPC). (2016). *The 5th international report crime prevention and community safety: Cities and the new urban agenda*. Montreal: ICPC.

İpekyolu Kalkınma Ajansı (İKA). (2015). TRC1 Gaziantep-Adıyaman-Kilis Mevcut Durum Analizi. Ebat Ofset. 03 Aralık 2018 tarihinde www.ika.org.tr adresinden alınmıştır.

- Kalkınma Bakanlığı. (2012). *Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Raporu: Geleceği Sahiplenmek*. Kalkınma Bakanlığı, Haziran 2012, Ankara.
- Kalkınma Bakanlığı. (2013). *Onuncu kalkınma planı (2014-2018)*. Kalkınma Bakanlığı, 2013, Ankara.
- Karasu, M. A. (2012). "Kent ve Suç Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve." *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13(2): 175-193.
- Kavruk, H. (2013). "Yönetişim". İspir, E. G. (Der.) Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kolluk Etik İlkeleri. (2007). 10 Nisan 2016 tarihinde https://www.gtb.gov.tr/data/5208d194487c8e14044289f7/kolluketikil_keleri.doc adresinden alınmıştır.
- Kutlu, Ö. ve Göksel, Z. S. (2014). "Kent Kültürü Oluşturma Aracı Olarak Kültürel Belediyecilik: Selçuklu Örneği". *Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi*, Dr. Mehmet Yıldız Özel Sayısı.
- Melbourne Council. (2014). *Beyond the Safe City Strategy: 2014-17*. City of Melbourne, Melbourne.
- Milliken, J. (2016). "Urban Safety and Security: Lessons from the last two Decades and Emergent Issues." Synthesis report of the conference - Reviewing the State of Safety in World Cities: Safer Cities +20, Geneva 6-8 July 2016.
- Newman, T. (2002). *Promoting Resilience: A Review of Effective Strategies for Child Care Services*. Centre for Evidence Based Social Services, University of Exeter, 2002.

- Newman, T. (2004). *What Works in Building Resilience*. Barking: Barnardo's
- O'Leary, R. (2011). *Building Safe and Inclusive Cities for Women: A Practical Guide*. Jagori, B-114, Shivalik, Malviya Nagar, New Delhi.
- Ögel, K. (2010). *Sigara, alkol ve madde kullanım bozuklukları: tanı, tedavi ve önleme*. İstanbul: Yeniden Yayınları.
- Ögel, K., Aksoy, A. ve Yücel H. (2005). *Sokakta yaşayan ve madde kullanan çocuklara yaklaşım ilkeleri*. Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği, İstanbul.
- Ökmen, M. (2005). "Bir İnsan Hakkı Olarak Kentli Haklarının Geliştirilmesi ve Yerel Yönetimler." *Kentsel Dönüşüm ve İnsan Hakları*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Ökmen, M. (2008). "Bir İnsan Hakkı Olarak Yerel Haklar ve Avrupa Kentsel Şartı." *Yerel Siyaset*. 13-18.
- Ökmen, M. ve Baştan, S. (2004). "Küreselleşme-Yerelleşme Dinamikleri ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler". Yerel Yönetimler Kongresi Bildirileri Kitabı, 3-4 Aralık 2004, Çanakkale, 209-242.
- Özbek Sönmez, İ. (2012). Kent Planlama ve Adalet İlişkisinin Değişen İçeriği. *TBB Dergisi*, (98): 283-300.
- Özbey, M. ve Özel, M. (2015). "Kentsel Haklar ve Kolluğun İşlevleri." *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 17(1), 35-49.
- Özdemir, M. (2008). "Kamu Yönetiminde Etik". *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7): 179-195.
- Özer, M. A. (2015). *Yeni kamu yönetimi*. Ankara: Gazi.

- Payam, M. M. (2018). "Emniyet, Güvenlik, Kent Emniyeti ve Kent Güvenliği: Kavramsal Bir Analiz." *Avrasya Terim Dergisi*, 2018, 6 (1), 15-25.
- Shaw, M. (2001a). *The Role of Local Government in Community Safety*. Montreal: International Centre for the Prevention of Crime.
- Shaw, M. (2001b). "Crime Prevention as an Investment for Cities: Experience from Northern Countries." IFUP 4th International Conference, Marrakesh, Morocco, October 16-19th 2001.
- Shaw, M. (2007). "Preventive Approaches to Crime." *Habitat Debate*, 13(3):12-13.
- Shaw, M. ve Travers, K. (2007). "Strategies and Best Practices in Crime Prevention in Particular in Relation to Urban Areas and Youth at Risk." Proceedings of the Workshop held at the 11th UN Congress on Crime Prevention and Criminal Justice, Bangkok, Thailand 18-25th April 2005, Montreal, 2007.
- Tez vd., (2014). "Yerel Yönetimlerde Serbest Zaman ve Rekreasyon Hizmetleri (İzmir İli Örneği)." *International Journal of Science Culture and Sport*, July 2014, Special Issue 1: 511-524.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2018). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2017. 08 Mayıs 2018 tarihinde www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=27587 adresinden alınmıştır.
- UN-Habitat. (2007a). "Innovative Ways of Making Cities Safer." *Best Practices, Habitat Debate*, 13(3): 20.

UN-Habitat. (2007b). *Enhancing Urban Safety and Security: Global Report on Human Settlements 2007*. United Nations Human Settlements Programme, Kenya: Nairobi.

UN-Habitat. (2015). *I Make My City Safer TOOLKIT*. World Urban Campaign.

United Nations (UN). (1995). *Guidelines for Cooperation and Technical Assistance in the Field of Urban Crime Prevention*. ECOSOC resolution 1995/9 annex, 1995.

United Nations (UN). (2002). *Guidelines for the Prevention of Crime*. ECOSOC resolution 2002/13 annex, 2002.

United Nations (UN). (2009). *Cross-cutting Issues: Crime Prevention Assessment Tool, Criminal Justice Assessment Toolkit 5*. New York, 2009.

United Nations (UN). (2011). *The Millennium Development Goals Report*. United Nations, New York, 2011.

United Nations (UN). (2015). *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. A/RES/70/1, United Nations.

United Nations (UN). (2017). *The New Urban Agenda*. The United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development (Habitat III), 20 October 2016i, Quito, Ecuador.

United Nations. (1997). *Report of the Economic and Social Council for 1997*. <https://www.un.org/documents/ga/docs/52/plenary/a52-3.htm>

Ünüvar, N. (Ed.) (2009). *Madde Kullanımı ve Bağımlılığı İle Kaçakçılığının Önlenmesi Alanlarında Tespit Edilen Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Meclis Araştırması Komisyonu Raporu Özeti, Ankara.

- Üstün, İ. (2011). *Toplumsal cinsiyet eşitliği hesaba katabiliyor muyuz?.* Sivil toplum geliştirme merkezi, Ankara: Uzerler Matbaacılık.
- Victorian Council. (2012). *Ten ways local government can advance gender equity: Fact sheet one – Why gender matters.* Gender Equity in Local Government Partnership.
- Welle vd., (2015). *Cities Safer by Design: Guidance and Examples to Promote Traffic Safety through Urban and Street Design.* Version 1.0. World Resources Institute, USA.
- World Health Organisation (WHO). (2002). “Mainstreaming Gender Equity in Health: The Need to Move Forward.” WHO Regional Office for Europe, Copenhagen.2002.www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/.../A75328.
- Yaşar, H. (2014). “Kur’an’a Dayalı Bir Medeniyet Kavramı: Emin Belde.” Uluslararası 1. Kur’an Medeniyeti Sempozyumu. 25-27 Nisan 2014, Mardin Artuklu Üniversitesi.
- Yıldız, S., Kıvrak, S. ve Arslan, G. (2018). “Kentsel Dönüşümde Yapılı Çevre Tasarımı ve Sürdürülebilirlik İlişkisi”. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi (ÇYYD)*, 27 (1): 53-75.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Having the right to life together with fundamental rights and freedoms is only possible in a safe, secure and just city. Safety is the first condition of the peace and prosperity of city residents and the most important criterion for the development of cities. Another important criterion for the development of

cities is security. Insecure city is not city. A city must be secure to be called a city. Another important element of cities is the provision of social justice in cities. In this respect, justice, safety and security for all in cities are basic human needs and a priority for a healthy society. It is an indisputable fact that local issues need local solutions. It is the goal of both central and local governments to improve living conditions in cities and to create liveable cities where problems are minimized. The United Nation's (UN) 1995 and 2002 Guidelines, Habitat II (1996) and Habitat III (2016) international conferences highlighted the importance of local governments and local approaches to combating urban crime and problems, and identified urban security as a central element of urban planning and good governance.

Method

Achieving safety, security and justice in cities depends on preparing action plans and strategies for the future with a holistic approach. Safe City Strategy for Adıyaman, which has been developed for this purpose and consists of strategic goals and vision, core values and guiding principles, priority themes, action plans for these themes and monitoring and evaluation processes, has been prepared taking the national and international action plans, principles and guidelines into consideration. The Safer Adıyaman Strategy is prepared in accordance with the objectives of United Nation's 2030 Sustainable Development Goals, New Urban Agenda (2017), Local Agenda 21, UN's Millennium Development Goals, the goals of Ministry of Environment and Urban Planning in Türkiye and the goals 10th Development Plan of the Ministry of Development in Türkiye.

Findings (Results)

The vision and mission statements of the Safer Adiyaman Strategy can be summarized as follows:

Vision: Adiyaman is a safe, secure and just city for residents / guests who are not experiencing / will not experience any fear of crime and insecurity at any time, and a city where its residents / guests can actively participate in urban life at any time.

Mission: To do all the work and operations to be done in order to create a high quality, sustainable, secure, safe and fair social environment in Adiyaman with a regulatory, supervisory, participatory and solution oriented approach.

The Safer Adiyaman Strategy has five strategic goals. These can be summarized as the following:

1. A liveable and sustainable Adiyaman
2. An Adiyaman with a personality, identity and brand
3. A human, animal and environment friendly Adiyaman
4. A safe, secure and prosperous Adiyaman
5. A transparent, accessible and responsive Adiyaman

The ten core values the Safer Adiyaman Strategy is based on are solution and service oriented, pioneering and guidance, sustainability, protectionism, reliability, participation, innovation, science, productivity and transparency. The guidelines for the Safer Adiyaman Strategy are outlined below:

1. Local Government Leadership

2. Integrated and Evidence Based
3. Based on Cooperation and Partnerships
4. Qualified Individuals and Strong Society
5. Prevention and Solution Focused
6. Harm Minimization Priority
7. Gender Sensitive
8. Safer by Environmental Design
9. Based on Human Rights and Law
10. Ethical Based

The Safer Adıyaman Strategy responds city issues by focusing on five themes:

1. A prosperous and productive city based on a 24-hour basis
2. Safe, secure, inclusive and just city
3. Faithful and resilient children and young people
4. Prevention and minimization of substance abuse and dependence
5. A properly designed safe and welcoming built environment

Everyone, including the residents and guests in Adıyaman, should strive for the implementation of a series of actions that will contribute to enhancing and improving the sense of trust, ties with the city and city access opportunities. In this context, the action plans that are supposed to be realized for each theme

are presented only in general terms in this article. The Safer Adiyaman Strategy recommends that the preparation of detailed action plans for each theme by working together with experts, research institutes and universities in the field. Finally, the effectiveness of this strategy should be regularly monitored and assessed after putting into practice.

Conculusion and Discussion

The Safer Adiyaman Strategy aims to give Adiyaman a centre of attraction as a safer, more secure and just city, a pearl of the east and one of the main national /international cultural, sports and entertainment centres of the region. Thus, the strategy can be easily adapted and implemented not only by Adiyaman but also by other Provincials with a determination to be a safer, more secure and just city.